

Kazimierski, Józef

"Notatki Płockie", nr 1-29, Płock 1956-1964 : [recenzja]

Rocznik Mazowiecki 1, 375-377

1967

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Notatki Płockie (pismo regionalne Mazowsza płockiego). Płock 1956—1964 nr nr 1—29, zeszytów 29, wydawane przez Towarzystwo Naukowe Płockie.

Przygotowania do obchodów 1000-lecia Płocka w 1966 r. stały się przyczyną do powołania już w 1956 r. Komisji Badań nad Powstaniem i Rozwojem Płocka przy Towarzystwie Naukowym Płockim. Organem, a właściwie biuletynem tej Komisji stały się drukowane w Płocku „Notatki Płockie”, których pierwszy zeszyt ukazał się w 1956 r. i obejmował okres lipiec—wrzesień. Można więc powiedzieć, iż „Notatki” są kwartalnikiem posiadającym kilka podwójnych numerów i wychodzącym mniej więcej co kwartał lub co pół roku. Zresztą najlepiej sprawę częstotliwości ukazywania się, objętości, składu Komitetu Redakcyjnego zilustruje zestawienie na s. 376.

Z powyższego zestawienia widzimy, iż „Notatki” wychodziły regularnie co kwartał jedynie w 1958 i 1961 r., a kryzys przechodziły w 1962 r. (wyszedł tylko zeszyt za I kwartał) oraz 1963 r. (nie wyszedł zeszyt za IV kwartał). W sumie jednakże trzeba stwierdzić, iż mimo różnych trudności udało się im na szczęście uniknąć losu „Ziemi Mazowieckiej”. I to jest zapewne jednym z poważnych sukcesów Kolegium Redakcyjnego oraz Towarzystwa Naukowego Płockiego, którego działalności najlepszym — jak mi się wydaje — odbiciem są „Notatki Płockie”.

Może jednak najpierw kilka stwierdzeń co do zawartości tego pisma regionalnego Mazowsza płockiego. Otóż „Notatki”, niektóre numery w całości lub części, poświęcały konferencjom, jakie miały miejsce w Płocku (konferencja sprawozdawczo-planująca badania regionu płockiego w Płocku w dniach 30 listopada—1 grudnia 1956 r., konferencja z okazji 20-lecia PPR w 1962 r., zjazd koleżeński „Małachowiaków” w 1964 r. itp.), zamieszczając referaty, a czasem nawet głosy w dyskusji. Obok artykułów wnoszących rzeczy nowe, zamieszczały artykuły kompilacyjne, oparte wyłącznie na opracowaniach i źródłach drukowanych; zamieszczały artykuły najczęściej charakteru sprawozdawczego, dotyczące okresu po 1945 r. W sumie dużo miejsca poświęcono wykopaliskom archeologicznym w Płocku, biografiom ludzi zasłużonych dla Płocka i regionu, perspektywom rozwoju Płocka i regionu w planie 5-letnim, szkolnictwu, sprawom muzycznym, okresowi okupacji hitlerowskiej, wypadkom powstania 1863 r. itp. Zamieszczano również wspomnienia, prowadzono nie zawsze konsekwentnie dział recenzji, kroniki (od nru 21 dział ten otrzymał nazwę — kronika kulturalna) oraz do numeru 9 zamieszczano bibliografię Mazowsza płockiego (z działu tego zrezygnowano ze względu na rozpoczęcie przez Bibliotekę Wojewódzką wydawania Bibliografii Wojewódzkiej).

Przechodząc do oceny dorobku „Notatek Płockich”, należy pamiętać o trudnościach związanych z wydawaniem pisma regionalnego w ośrodku regionalnym, bez wyższej uczelni i samodzielnych pracowników naukowych, posługując się ze-

Lp.	nr nr	Skład Kolegium Redakcyjnego	Okres chronologiczny	Ilość stron
1	1	Kazimierz Askanas Franciszek Dorobek Tadeusz Gierzyński Czesław Gutry	VII—IX 1956	32
2	2	jak wyżej	X—XII 1956	32
3	3/4	jak wyżej	I—VI 1957	60
4	5	jak wyżej oraz Kazimierz Jakubowski	VII—IX 1957	32
5	6	jak wyżej	X—XII 1957	32
6	7	Kazimierz Askanas Franciszek Dorobek Czesław Gutry Kazimierz Jakubowski	I—III 1958	32
7	8	jak wyżej	IV—VI 1958	48
8	9	jak wyżej	VII—IX 1958	36
9	10	jak wyżej	X—XII 1958	36
10	11/12	jak wyżej	I—VI 1959	62
11	13/14	redaguje Kolegium	VII—XII 1959	60
12	15	jak wyżej	I—III 1960	32
13	16	jak wyżej	IV—VI 1960	32
14	17/18	jak wyżej	VII—XII 1960	48
15	19	jak wyżej	I—III 1961	44
16	20	jak wyżej	IV—VI 1961	48
17	21	jak wyżej	VII—IX 1961	40
18	22	jak wyżej	X—XII 1961	52
19	23	jak wyżej	I—III 1962	44
20	24	jak wyżej	I—III 1963	44
21	25	jak wyżej	IV—VI 1963	48
22	26	jak wyżej	VII—IX 1963	36
23	27/28	jak wyżej	I—VI 1964	48
24	29	jak wyżej	VII—IX 1964	36

społem redakcyjnym pracującym społecznie, związanym uczuciowo ze swym miastem i regionem. W tym świetle, niezależnie od braków, które omówię niżej, jest to mimo wszystko poważnym osiągnięciem, jedynym zresztą w tej skali (24 zeszyty w ciągu niespełna 10 lat) na Mazowszu i Podlasiu. Stąd wydaje się, iż „Notatki Płockie” zasługują w pełni na szczególną uwagę, jako pismo podtrzymujące i krzewiące tradycje Mazowsza płockiego, będące równocześnie kroniką przemian społecznych, gospodarczych i kulturalnych dokonujących się dziś na tym terenie.

Myślę, że jako pierwszy zarzut Kolegium Redakcyjnemu „Notatek” (szkoda, że od numeru 13 zaniechano podawania składu osobowego — zwykle czasopisma tego rodzaju podają imienne składy nie tylko Kolegium Redakcyjnego, lecz także składy rady programowej, która i tu przydałaby się bardzo) należy postawić niezwiązanie z „Notatkami” w większym zakresie, niż to uczyniono, pracowników naukowych pracujących nad dziejami tego regionu poza Płockiem. Pozwoliłoby to podnieść poziom naukowy czasopisma i związałoby tych ludzi z Płockiem (początkowo próby takie były; szkoda, że ostatnio jest ich, jak mi się wydaje, coraz mniej). Nierozwiązanie tej sprawy w sposób właściwy spowodowało, iż w „Notatkach” przewijają

się te same nazwiska, a ostatnio odnosi się wrażenie, iż „Notatki” stają się organem sprawozdawczym władz miejscowych oraz kroniką wydarzeń. A szkoda. Jest bowiem wiele interesujących spraw z przeszłości i teraźniejszości Płocka i regionu, których nie podjęto w „Notatkach”, że wymienię tylko sprawy wsi w okresie feudalnym i kapitalistycznym, przemysłu i klasy robotniczej, kultury, budownictwa itp. Dla mnie osobiście niezrozumiały zupełnie jest fakt niesięgania do najbogatszych na Mazowszu i Podlasiu zasobów aktowych Archiwum w Płocku, zwłaszcza, iż w stosunku do informacji zamieszczonej w numerze 1 „Notatek” o zasobie Archiwum w Płocku zaszły poważne zmiany. Sądzę, iż nie muszę w tym miejscu obszerniej uzasadniać potrzeby pogłębionych badań nad przeszłością miasta Płocka i jego regionu u progu jego 1000-lecia. Może należałoby dla pobudzenia badań zamieszczać informacje o aktach poszczególnych urzędów i instytucji zgromadzonych w Archiwum Płockim. Myślę, iż mogłoby to stać się czynnikiem inspirującym badania prowadzone w ramach Towarzystwa Naukowego Płockiego, a może nawet i w innych ośrodkach na terenie kraju. Trzeba bowiem pokazać badaczom możliwości, a może nawet sformułować wyraźnie potrzeby badawcze, zagadnienia wymagające rozwiązania tak, by nasza wiedza o przeszłości i teraźniejszości Płocka mogła posunąć się zdecydowanie naprzód w stosunku do przestarzałej już dziś monografii Płocka biskupa Nowowiejskiego.

Sądzę również, iż sam układ pisma wymagałby uporządkowania — wprowadzenia działów prowadzonych w sposób systematyczny, a zrezygnowania z takiego np. działu, jak Płock na łamach prasy (nr 26). Przecież tę sprawę załatwi bez reszty bibliografia zawartości czasopism przygotowywana przez Bibliotekę Wojewódzką.

Wreszcie wydaje mi się, iż rzetelnych badań nad współczesnością nie załatwi różnego rodzaju materiały sprawozdawcze. Trzeba nam bowiem więcej materiałów zbliżonych do omawianych w „Notatkach” wyników niektórych badań socjologicznych, prowadzonych na terenie Płocka w związku z budową Petrochemii. Oczywiście są to sprawy niełatwe, wręcz niemożliwe do rozwiązania przy pomocy tylko samych „płoczan”.

W zakończeniu niech więc wolno mi będzie odwołać się do słowa wstępnego zamieszczonego w zeszytu 1 „Notatek”, gdzie widziano potrzebę ścisłej współpracy przy redagowaniu „Notatek” z innymi ośrodkami i gdzie apelowano do osób zajmujących się tym regionem o życzliwą krytykę i fachową radę. Chciałbym zatem, by to, co napisałem, zostało również tak zrozumiane i by to bardzo potrzebne i pożyteczne czasopismo przezwyciężyło trudności i mogło stać się jeszcze lepsze i pożyteczniejsze, niż było dotychczas. Wymaga to jednakże dalszej dyskusji i zdecydowanego wychodzenia poza Płock, jeżeli chodzi o krąg autorów i współpracowników.

Józef Kazimierski

Bibliografia Województwa Warszawskiego. Biuletyn kwartalny. [Warszawa] 1958 Wojewódzka Biblioteka Publiczna Woj. Warszawskiego w Warszawie. 1958 nr 1/4 ss. 9, nr 2 ss. 10, nr 3/4 ss. 18; 1959 nr 1/5 ss. 25, nr 2/6 ss. 22, 3 nlb.; 1960 nr 1(7) ss. 45; 1961 nr 1(8) ss. 43; 1962 nr 9 ss. 52.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna Województwa Warszawskiego podjęła w 1958 r. i doprowadziła do 1962 r. bieżącą Bibliografię Województwa Warszawskiego. Bibliografia ta częściowo zastąpiła bibliografię Mazowsza płockiego wydawaną w „Notat-